

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

**Comisiei Cultură, Educație, Cercetare,
Tineret, Sport și Mass-media**

AMENDAMENT la proiectului de lege pentru modificarea unor acte legislative (nr. 254 din 07.11.2019)

În conformitate cu prevederile art. 59 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797-XIII din 02.04.1996, în urma examinării proiectului de Hotărâre nr. 526 cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte legislative, propun următoarele amendamente:

Art. I. - Articolul 7 din Legea monumentelor de for public nr. 192/2011 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 197-202, art. 569), alineatul (3¹), după cuvântul „public” se completează cu sintagma „finanțat din bugetul public local și/sau național”, având următorul conținut:

„(3¹) Autorul monumentului de for public finanțat din bugetul public local și/sau național, va fi selectat prin concurs organizat în baza Regulamentului-cadru privind organizarea concursului de selectare a autorului monumentului de for public sau a operei comemorative de război, elaborat și aprobat de Guvern.”

Art. II. – Articolul 9 din Legea nr. 161/2017 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 335-339, art. 576), alineatul (1¹), după cuvântul „război” se completează cu sintagma „finanțat din bugetul public local și/sau național”, având următorul conținut:

„(1¹) Autorul operei comemorative de război finanțate din bugetul public local și/sau național, va fi selectat prin concurs organizat în baza Regulamentului-cadru privind organizarea concursului de selectare a autorului monumentului de for public sau a operei comemorative de război, elaborat și aprobat de Guvern.”

Argumentare:

În primul rând motivele trecute în nota informativă a proiectului de lege sunt incomplete și distorsionate. Acest proiect de lege nu este capabil să prevină amplasarea în spațiul public o monumentelor în mod ilegal. În temeiul legislației existente, sunt prevăzute pârghii suficiente pentru a se preveni sculptarea și instalarea monumentelor inestetice și cele realizate de sculptori neprofesioniști.

În temeiul art. 7 alineat 3) din legea nr. 192/2011: lucrările de edificare a monumentelor de for public vor începe doar după adoptarea hotărârii respective de Guvern, în corespundere cu proiectul monumentului de for public, cu proiectul amenajării terenului aferent și cu proiectul zonei de protecție a monumentului de for public, avizate de Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, în modul stabilit de legislația privind autorizarea executării lucrărilor de construcție. Deci, nici un monument nu poate fi instalat până ce Ministerul Culturii, prin intermediul Comisiei Monumentelor de For Public, nu va emite un aviz pozitiv privind aspectul estetic al monumentului sau opere comemorative de război.

Articolul 7 alineatul 4 din Legea nr. 192/2011 prevede că: Instalarea în spațiile publice a operelor importate, inclusiv a celor provenite din donații, executate de artiști plastici de peste hotarele Republicii Moldova se efectuează urmând procedura legală descrisă la alin. (2) și (3), în baza unei recomandări scrise privind opera și calitățile ei artistice, emisă de autoritatea publică centrală în domeniul artelor plastice din țara de origine a operei. Deci, autoritățile publice locale din Republica Moldova nu sunt în drept să admită/permită instalarea vreunui monument donat de un autor de peste hotare, până nu intră în posesia recomandării emise de autoritatea publică centrală în domeniul artelor plastice din țara de origine. Existența unei asemenea recomandări, exclude caracterul neprofesionist al autorului, iar suplimentar această operă urmează a fi avizată de membrii Comisiei Monumentelor de for public de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Ori în lipsa unui asemenea aviz, autoritatea publică locală nu este în drept să emită autorizația de construcție.

În temeiul art. 11 din Legea nr. 192/2011, Comisia Monumentelor de for public: examinează concepția și ținuta artistică a proiectelor de monumente de for public și le avizează conform fazelor de execuție. În conformitate cu prevederile art. 3) lit. f) din Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, certificatul urbanistic de proiectare se emită odată cu prezentarea obligatorie a unui șir de acte, inclusiv: schița de proiect avizată de Consiliul Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, în cazul intervențiilor la monumentele de istorie, artă și arhitectură sau în zonele construite înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat; Articolul 12 din aceeași Lege stipulează că, pentru eliberarea autorizației de construcție se anexează la cerere în mod obligatoriu, inclusiv: extrasul din procesul-verbal al ședinței Consiliului Național al Monumentelor Istorice de pe lângă Ministerul Educației, Culturii și Cercetării privind avizarea pozitivă a proiectului de execuție.

În baza Hotărârii de Guvern nr. 851 din 13.11.2012 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului național pentru monumentele de for public: Consiliul are următoarele atribuții: examinează concepția

și ținuta artistică a proiectelor monumentelor de for public și proiectul amplasării acestora și după caz, avizează proiectele conform fazelor de execuție:

faza 1 – aviz proiect-concepție/schiță de idee (în baza deciziei de edificare a monumentului emise de autoritatea publică locală competentă teritorial);

faza 2 – aviz intermediar de elaborare a proiectului monumentului (la dimensiunea 100 (una sută) cm);

faza 3 – aviz intermediar de elaborare a proiectului monumentului (în mărime naturală, înainte de transpunerea lucrării în material definitiv);

faza 4 – aviz final (după transpunerea lucrării în material definitiv (ulterior procesului de patinare);

Concomitent, unele autorități publice locale, cum ar fi spre exemplu Consiliul Municipal Chișinău, au consilii arhitecturale urbanistice, ca organe consultative înființate în scopul examinării chestiunilor privind amplasamentele obiectivelor și soluțiile arhitectural-urbanistice vizând obiectele de importanță deosebită, inclusiv monumentele. Pentru obținerea unui aviz al acestui Consiliu, solicitantul este obligat să se prezinte cu autorul operei monumentale și cu macheta în proporții de 1:10 pentru a se aviza și aspectul estetic al monumentului.

Făcând trimitere la aceste acte normative, este evident că includerea art. 31 în Legea nr. 192/2011 nu va avea efectul scontat. Există situații când sculptori autohtoni sunt dispuși să doneze opere de artă/monumente pentru a fi amplasate în spațiile publice. De asemenea, diferiți sculptori cu renume din Republica Moldova încasează onorarii diferite pentru aceeași operă. Spre exemplu, pentru realizarea unui bust în bronz un sculptor poate fi contractat la suma de 3000 euro, iar altul la fel de bun, pentru suma de 6000 euro. Probabil că membrii Comisiei de selectare a autorului monumentului vor fi toți sculptori, cointeresați de altfel, să li se adjucece lor executarea monumentului, fapt ce poate genera coruperea membrilor Comisiei de selectare.

În situația în care, monumentul se edifică din donații și sponsorizări, statul nu are dreptul să impună inițiatorului (asociației, fundației, sponsorului) să conlucreze cu un sculptor anume și să accepte o anume ofertă, care îl poate determina să renunțe la inițiativă în pofida prețurilor exagerate, sub motiv pueril de prevenire a instalării monumentelor inestetice în spațiul public. În schimb, autoritățile publice locale și centrale, sunt în drept să avizeze/autorizeze sau nu instalarea unui monument în spațiul public, dacă acesta corespunde exigențelor estetice impuse prin lege, având toate pârghiile legale în acest sens.

Iată de ce, includerea art. 31 în Legea nr. 192/2011 ar putea avea logică doar în situațiile în care monumentele de for public sunt edificate/sculptate din bani publici, așa cum se motivează în nota informativă. Vin cu aceeași propunere față de includerea alin. (1¹) al art. 9 din Legea nr. 161/2017 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război.

Liviu VOVC,
deputat

